

ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 28 Σεπτεμβρίου 2021, με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Εβδόμου Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομάτη και Ευαγγελία Σεραφή, Σύμβουλοι, Ευπραξία Ευαγγελία Πασπάτη και Ευπραξία Δημολιού (εισηγήτρια), Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Αντεπίτροπος Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Ιωάννης Κάρκαλης ως νόμιμος αναπληρωτής της Γενικής Επιτροπής της Επικρατείας, η οποία είχε κώλυμα,

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος

Για να αποφασίσει σχετικά με την κατατεθείσα στις και καταχωρηθείσα στο Βιβλίο Δικογράφων με αριθμό (.....) προσφυγή:

Του Δήμου, νομίμως εκπροσωπούμενου, με Α.Φ.Μ., που εδρεύει στη και παρέστη δια της πληρεξουσίας δικηγόρου του Ναταλίας Παναγιωτοπούλου (Α.Μ/Δ.Σ.Α. 35188).

Για την ανάκληση της Πράξης της Επιτροπής του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία

Υπέρ του προσφεύγοντος Δήμου και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης παρεμβαίνει η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....» με Α.Φ.Μ. που εδρεύει στον (οδός, Τ.Κ.) και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παρέστη δια της πληρεξουσίας δικηγόρου του Ναταλίας Παναγιωτοπούλου (Α.Μ/Δ.Σ.Α. 35188).

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο του προσφεύγοντος και της παρεμβαίνουσας, η οποία ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής ανάκλησης.

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη αυτών.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, σε διαδικτυακή τηλεδιάσκεψη, που διενεργήθηκε μέσω της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του.

**Άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ευπραξίας Δημολιού και
Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου**

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Με την υπό κρίση προσφυγή, όπως αυτή συμπληρώνεται με το από 29.9.2021 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα και για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 308 παρ. 3 του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο (...) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 127/29.6.2020), ζητείται η ανάκληση της Πράξης της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία αυτού, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου προγραμματικής σύμβασης μεταξύ του Δήμου (εφεξής) και της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με την επωνυμία «.....» (εφεξής ΔΙΚΤΥΟ) με αντικείμενο τη «Διοικητική και Τεχνική Υποστήριξη της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του Δήμου για την εκτέλεση του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου για τα έτη 2021- 2022- 2023», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 376.547,20 ευρώ (305.280,00 € κόστος πλέον 73.267,20 € Φ.Π.Α. 24%).

2. Η προσφυγή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και νομοτύπως, συνεπώς είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να εξετασθεί κατ' ουσία. Περαιτέρω, παραδεκτώς και με προφανές έννομο συμφέρον, ως αντισυμβαλλόμενο στην ελεγχόμενη προγραμματική σύμβαση παρεμβαίνει, υπέρ του προσφεύγοντος Δήμου και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης, το «ΔΙΚΤΥΟ», με το από

δικόγραφο, όπως αυτό συμπληρώνεται με το από νομίμως κατατεθέν υπόμνημα.

3. Η επιληφθείσα του προσυμβατικού ελέγχου Επιτροπος έκρινε με την προσβαλλόμενη Πράξη ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου της προγραμματικής σύμβασης για τους εξής λόγους: i) Διότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 44 του ν. 4412/2016 για τη σύναψή της εφόσον α) η συνεργασία δεν έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου ή μελέτης για την υλοποίηση των οποίων ο οικείος έχει πράγματι ανάγκη τη μεταφορά τεχνογνωσίας από το ΔΙΚΤΥΟ, αλλά αφορά στην ενίσχυση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών – Περιβάλλοντος αυτού με το αναγκαίο έκτακτο προσωπικό, το οποίο θα διατεθεί από το ΔΙΚΤΥΟ, για την εκτέλεση του μεγαλύτερου ποσοστού του Τεχνικού Προγράμματος των ετών 2021, 2022 και 2023 του ..., β) δεν αποδεικνύεται η αναγκαιότητα ενίσχυσης του με προσωπικό καθόσον δεν αιτιολογείται η έλλειψη αριθμητικής και τεχνικής επάρκειας των υπηρεσιών του Δήμου ο δε φόρτος εργασίας που επικαλείται ο θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί με έγκαιρο προγραμματισμό και ορθή κατανομή των εργασιών με την επικουρία και της Τεχνικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας και γ) πέραν τούτων, δεν εξετάστηκε και η καταλληλότητα και εμπειρία του προσωπικού που θα εισφέρει το ΔΙΚΤΥΟ, ώστε να δικαιολογείται και το κόστος για την υλοποίηση της σύμβασης. ii) Διότι το αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης είναι αόριστο και μη επαρκώς προσδιορισμένο, εφόσον έχει καταρτισθεί Τεχνικό Πρόγραμμα από τον μόνον για το έτος 2021 και όχι για τα επόμενα έτη 2022 και 2023. iii) Διότι η σύμβαση δεν αποτελεί περίπτωση επιτρεπόμενης προγραμματικής σύμβασης εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 12 παρ. 4 του ν. 4412/2016. Τούτο διότι ο μέσος ετήσιος όρος του κόστους παροχής υπηρεσιών του ΔΙΚΤΥΟΥ κατά την τριετία 2018, 2019 και 2020 ανερχόταν στο ποσό των 55.493,00 ευρώ, ενώ ο μέσος ετήσιος όρος του προσδοκώμενου από την προγραμματική σύμβαση εσόδου του ΔΙΚΤΥΟΥ ανέρχεται σε 114.375,00 ευρώ, καλύπτοντας σχεδόν εξολοκλήρου το κόστος παροχής υπηρεσίας του ΔΙΚΤΥΟΥ.

4. Στο άρθρο 101 του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87), υπό τον τίτλο Δίκτυα Δήμων και Περιφερειών, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ήτοι μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 8 παρ. 7 του ν. 4071/2012 (ΦΕΚ Α' 85), ορίζεται ότι: «1. Δύο ή περισσότεροι δήμοι ή δήμοι και περιφέρειες, με κοινά χαρακτηριστικά, μπορούν να συνιστούν δίκτυα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 219 και 220 του Κ.Δ.Κ. (Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων), με τη μορφή αστικής εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 741 του Α.Κ. Σκοπός του Δικτύου είναι η ανάδειξη των κοινών χαρακτηριστικών, η διαμόρφωση, η άσκηση και η υποστήριξη των πολιτικών που συνδέονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μελών του δικτύου. 2. Τα ανωτέρω δίκτυα συνιστώνται με αποφάσεις των οικείων συμβουλίων των συμμετεχόντων Ο.Τ.Α. και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 267 του Κ.Δ.Κ., όπως ισχύει και το άρθρο 741 του Α.Κ.. Στα δίκτυα αυτά μπορούν να συμμετέχουν και αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. 3. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των σκοπών του δικτύου δύνανται να συμμετέχουν σε αυτό κοινωνικοί φορείς με σκοπούς αντίστοιχους αυτών του δικτύου, καθώς και πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα. 4. Με το καταστατικό τους καθορίζονται οι πόροι, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μελών, η Διοίκησή τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την οργάνωση και τη λειτουργία τους». Συναφώς, στο άρθρο 68 παρ. 2 του ν. 4735/2020 (ΦΕΚ Α'197) προβλέπεται ότι: «2. Τα Δίκτυα Δήμων και Περιφερειών που έχουν συσταθεί με το άρθρο 101 του ν. 3852/2010 (Α'87) και τα οποία είναι νομίμως εγγεγραμμένα στο Μητρώο Επιχειρήσεων Δήμων και Περιφερειών του άρθρου 26 του ν. 4257/2014 (Α' 93): α. συνιστούν αναθέτουσες αρχές, κατά το άρθρο 2 του ν. 4412/2016 (Α'147), β. εμπίπτουν στα νομικά πρόσωπα της περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 13 του ν. 4314/2014 (Α'265) και μπορεί να διαχειρίζονται, να υλοποιούν και να εκτελούν προγράμματα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, κρατικών ενισχύσεων, καθώς και συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, γ.(...)».

5. Στις παρ. 1, 2 και 4 το άρθρο 100 του προμνησθέντος ν. 3852/2010, όπως αυτές ίσχυαν κατά τον κρίσιμο για την κρινόμενη υπόθεση χρόνο, ήτοι πριν την τροποποίηση του εν λόγω άρθρου με το άρθρο 64 του ν. 4830/2021(ΦΕΚ Α'

169/18.9.2021), ορίζεται ότι «1. α) Για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα Δήμων και Περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων (...), μπορούν αν συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο (...) ή μεταξύ τους (...). Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (...). 2. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο, ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις, ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και η διαδικασία καταβολής τους (...). Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της σύμβασης, οι αρμοδιότητές του καθώς και απαραίτητα οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους αυτής. (...). 4. (...) Για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων του παρόντος άρθρου και στο πλαίσιο των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλον, καθώς και η μεταξύ τους παραχώρηση χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων».

6. Ο κυρωθείς με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (ΦΕΚ Α'114) ορίζει στο άρθρο 206 αυτού, υπό τον τίτλο «Περιεχόμενο και δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων», μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «1. Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καθορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι, οι προτεραιότητες της τοπικής ανάπτυξης, καθώς και η οργάνωση των υπηρεσιών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεών τους,

με παράλληλη εξειδίκευση των δράσεων της τετραετίας για την επίτευξη των στόχων αυτών. 2. Η πρόβλεψη χρηματοδότησης όλων των δράσεων που περιλαμβάνονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αναφέρεται σε υφιστάμενες πηγές Χρηματοδότησης. 3. (...). 4. Μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης είναι το ετήσιο Τεχνικό Πρόγραμμα του άρθρου 208. Δράσεις υλοποιούνται μόνον εφόσον περιλαμβάνονται στο Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης και καλύπτονται από τον προϋπολογισμό.». Περαιτέρω, στο άρθρο 208 του ίδιου Κώδικα, υπό τον τίτλο «Τεχνικό Πρόγραμμα» προβλέπεται ότι «1. Τα Δημοτικά (...) Συμβούλια (...) οφείλουν, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους να αποφασίζουν για το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα που περιλαμβάνει με σειρά προτεραιότητας τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν και που η δαπάνη τους πρέπει να αντιμετωπιστεί με τα κάθε είδους έσοδα του προϋπολογισμού. Η δαπάνη για κάθε έργο υπολογίζεται κατά προσέγγιση, σύμφωνα με προκαταρκτικές εκθέσεις, προμελέτες, μελέτες ή άλλα στοιχεία. (...) 3. Δεν επιτρέπεται η εκτέλεση έργου που δεν περιλαμβάνεται στο ετήσιο Τεχνικό Πρόγραμμα».

7. Ο ν. 4674/2020 «Στρατηγική αναπτυξιακή προοπτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ Α' 53), ορίζει στο άρθρο 4, υπό τον τίτλο «Υποστήριξη Τεχνικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δόμησης των Ο.Τ.Α.» τα ακόλουθα: «1. Εκτός των περιπτώσεων ανάθεσης, σύναψης, εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων μελετών και έργων που ρυθμίζονται με ειδικότερες διατάξεις, οι Ο.Τ.Α. Α' βαθμού, που κατά τη δημοσίευση του παρόντος ασκούν τις αρμοδιότητες των τεχνικών τους υπηρεσιών σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 95 του ν. 3852/2010 (Α'87), μπορούν να συμβάλλονται με προγραμματική σύμβαση για τη διοικητική τους υποστήριξη σε θέματα που άπτονται των υπολοίπων αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών αυτών, με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα Δίκτυα Δήμων. Στην περίπτωση αυτή, η αρμοδιότητα έκδοσης της τελικής διοικητικής πράξης ασκείται από τον Προϊστάμενο της Τεχνικής Υπηρεσίας και σε περίπτωση έλλειψης Προϊσταμένου

για οποιονδήποτε λόγο, από τον Δήμαρχο. Αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία για τα μονομελή ή συλλογικά αιρετά όργανα ασκούνται από τον οικείο δήμο».

8. Επί των ανωτέρω ρυθμίσεων, στην αιτιολογική έκθεση του τελευταίου νόμου διαλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Με το άρθρο 4 ορίζεται ότι τεχνικές υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού που δεν έχουν τεχνική επάρκεια ή έχουν τεχνική επάρκεια, αλλά καλούνται να υλοποιήσουν μελέτες και έργα, για τις ανάγκες των οποίων δεν έχουν το απαιτούμενο τεχνικό προσωπικό, μπορούν, ύστερα από βεβαίωση του προϊσταμένου της οικείας τεχνικής υπηρεσίας ή, σε περίπτωση έλλειψης αυτού, ύστερα από βεβαίωση δημάρχου, να συνάπτουν προγραμματική σύμβαση κατά τις διατάξεις των άρθρων 12 και 44 του ν. 4412/2016 με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, τους Αναπτυξιακούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τη Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ) και τα Δίκτυα Δήμων, εφόσον οι εν λόγω φορείς διαθέτουν τεχνικές υπηρεσίες. 3. Οι προγραμματικές συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να εντάσσονται στα ειδικά προγράμματα ενίσχυσης του άρθρου 71 του ν. 4509/2017 (Α' 201). Η εν λόγω ρύθμιση κατέστη επιβεβλημένη διότι, όπως παρατηρείται κατά την τελευταία πενταετία, ενώ υπάρχει πληθώρα αναπτυξιακών προγραμμάτων μέσω ΕΣΠΑ, ΠΔΕ ή άλλων πόρων, η απορρόφηση κινείται σε επίπεδα μικρότερα του τριάντα τοις εκατό (30%). Με τις προτεινόμενες διατάξεις αξιοποιείται η υφιστάμενη λύση που δίνει το άρθρο 44 του ν. 4412/2016 και ορίζεται ότι οι τεχνικές υπηρεσίες της ΕΕΤΑΑ, των Αναπτυξιακών Οργανισμών και των Δικτύων Δήμων δύνανται να υποκαθιστούν την τεχνική υπηρεσία του ενδιαφερόμενου ΟΤΑ για τις διαδικασίες σύναψης, εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων συμβάσεων μελετών και έργων, μέσω προγραμματικής σύμβασης. Δίδεται η δυνατότητα ανάθεσης των τεχνικών υπηρεσιών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με συμβάσεις οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ αναθετουσών αρχών κατά το άρθρο 12 του ίδιου νόμου. Επιπλέον, οι προτεινόμενες διατάξεις έχουν καταρτισθεί υπό το πρίσμα των διατάξεων των άρθρων 3 έως 17 του ν. 4412/2016 και αφού έχει εξασφαλιστεί η συνδρομή των προϋποθέσεων περί οριζόντιας

συνεργασίας μεταξύ αναθετουσών αρχών που θέτει το άρθρο 12 του ίδιου νόμου(...). Εν κατακλείδι, με την παρούσα ρύθμιση ανατίθεται η διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, η εποπτεία και η επίβλεψη των δημοσίων συμβάσεων έργων ή μελετών αρμοδιότητας των ΟΤΑ στους προτεινόμενους φορείς και επιλύεται το μείζον ζήτημα της υποστελέχωσης με ειδικό εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό των τεχνικών υπηρεσιών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, αφού η εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών αυτών αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την απορρόφηση αναπτυξιακών προγραμμάτων και λοιπών επενδυτικών εργαλείων, μέσω των οποίων εκτελούνται άκρως απαραίτητα έργα τοπικής ανάπτυξης επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου. Σε αντίθετη περίπτωση, ο βαθμός απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων θα παρέμενε αδικαιολόγητα χαμηλός, γεγονός που υποδηλοί αδιαφορία εκ μέρους της χώρας μας για τα προσφερόμενα προγράμματα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται τόσο για την αναπτυξιακή προοπτική, όσο και για την εικόνα της χώρας μας προς τους ευρωπαίους εταίρους και την τήρηση των αναληφθεισών υποχρεώσεων. Σημειώνεται δε, πως το Υπουργείο Εσωτερικών ήδη προωθεί στον πολυετή προγραμματισμό προσλήψεων την πλήρωση χιλίων εξακοσίων είκοσι εννέα (1.629) θέσεων μηχανικών διαφόρων ειδικοτήτων στους ΟΤΑ, πλην όμως το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των προκηρύξεων αυτών έχει ορίζοντα τετραετίας. Παρέλκει δε να αναφερθεί, πως λόγω της περιορισμένης δυνατότητας προσλήψεων για την επαρκή τους στελέχωση, η υποβολή των τεχνικών υπηρεσιών από το προτεινόμενο σχήμα είναι η μόνη ρεαλιστικά εφαρμόσιμη λύση για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, που εν προκειμένω εξειδικεύεται στην ανάπτυξη των δημοσίων υποδομών στις περιοχές ευθύνης των ΟΤΑ και μάλιστα με μηδενική δημοσιονομική επιβάρυνση».

9. Ο ν. 4412/2016, «Δημόσιες συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», Α' 147, ορίζει στο άρθρο 44 αυτού, υπό τον τίτλο «Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών», όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 του ν. 4782/2021 (ΦΕΚ Α' 36/9.3.2021) ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές που κρίνουν ότι δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια, ή η τεχνική τους επάρκεια είναι

ελλιπής, μπορούν ιδίως: α) να συνάπτουν συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 12 για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και τη επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης, β) να συνάπτουν συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 52 και γ) να υποστηρίζονται από την ΕΚΑΑ της παρ. 1^α του άρθρου 41 στο πλαίσιο της άσκησης από αυτήν επικουρικών δραστηριοτήτων. 2. [Καταργείται]. 3. Η αναθέτουσα αρχή ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων της και έναντι των τρίτων ευθύνεται εις ολόκληρον με τον κύριο του έργου. Αν στην προγραμματική σύμβαση δεν ορίζεται διαφορετικά, εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως τον κύριο του έργου έναντι των τρίτων κατά την ενάσκηση των καθηκόντων της έως τη λήξη της σύμβασης. Τα αποφαινόμενα όργανα καθορίζονται με την προγραμματική σύμβαση». Στην αιτιολογική έκθεση του προαναφερθέντος ν. 4782/2021 αναφέρονται για την προμνησθείσα τροποποιητική ρύθμιση του άρθρου 9 τα εξής: «Με το άρθρο 9 προβλέπεται ότι οι ίδιες οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να κρίνουν εάν διαθέτουν την απαραίτητη τεχνική επάρκεια ή εάν η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής, σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών, ενώ υπό το προηγούμενο καθεστώς ήταν απαραίτητη η έκδοση κοινής απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και του αρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού. Η υφιστάμενη διαδικασία έχει τύχει ελάχιστης εφαρμογής, καθώς έχει ενεργοποιηθεί μόνο αποσπασματικά, για μεμονωμένες αναθέτουσες αρχές, ενώ έχει δημιουργήσει ανυπέρβλητα εμπόδια στη εκτέλεση έργων από μικρές αναθέτουσες αρχές. (...). Προβλέπεται, περαιτέρω, ότι αν οι αναθέτουσες αρχές κρίνουν ότι δεν διαθέτουν τη απαραίτητη τεχνική επάρκεια ή ότι η τεχνική τους επάρκεια είναι ελλιπής, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 12, συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 52 ή να υποστηρίζονται από την Εθνική Αρχή Αγορών της παρ. 1 α' του άρθρου 41».

10. Τέλος, ο ως άνω ν. 4412/2016 ορίζει περαιτέρω στο άρθρο 12 αυτού, υπό τον τίτλο «Δημόσιες συμβάσεις μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα (άρθρο 12 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι «1. (...). 3. Μία αναθέτουσα αρχή, που δεν

ασκεί έλεγχο κατά την έννοια της παραγράφου 1 σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου μπορεί, εντούτοις, να αναθέσει δημόσια σύμβαση στο εν λόγω νομικό πρόσωπο χωρίς να εφαρμόσει τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η αναθέτουσα αρχή ασκεί από κοινού με άλλες αναθέτουσες αρχές έλεγχο επί του εν λόγω νομικού προσώπου ανάλογο εκείνου που ασκούν επί των δικών τους υπηρεσιών, β) περισσότερο από το 80% των δραστηριοτήτων του εν λόγω νομικού προσώπου διεξάγεται κατά την εκτέλεση καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από τις ελέγχουσες αναθέτουσες αρχές ή άλλα νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές και γ) δεν υπάρχει άμεση συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο, εξαιρουμένων των μορφών συμμετοχής ιδιωτικών κεφαλαίων χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος αρνησικυρίας που απαιτούνται από διατάξεις νόμου και δεν ασκούν αποφασιστική επιρροή στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο. Για τους σκοπούς της περίπτωσης α' του πρώτου εδαφίου, οι αναθέτουσες αρχές ασκούν από κοινού έλεγχο επί νομικού προσώπου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) τα όργανα λήψης αποφάσεων του ελεγχόμενου νομικού προσώπου απαρτίζονται από εκπροσώπους όλων των αναθετουσών αρχών που συμμετέχουν· το ίδιο φυσικό πρόσωπο μπορεί να εκπροσωπεί πολλές ή όλες τις συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές, β) οι εν λόγω αναθέτουσες αρχές είναι σε θέση να ασκούν από κοινού αποφασιστική επιρροή στους στρατηγικούς στόχους και τις σημαντικές αποφάσεις του ελεγχόμενου νομικού προσώπου και γ) το ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο δεν επιδιώκει συμφέροντα αντίθετα από αυτά των αναθετουσών αρχών που το ελέγχουν. 4. Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες που οφείλουν να εκτελούν οι εν λόγω αρχές παρέχονται για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και

γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία. 5. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού των δραστηριοτήτων που αναφέρεται (...), στην περίπτωση β' του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 και στην περίπτωσης γ' της παραγράφου 4, λαμβάνεται υπόψη ο μέσος συνολικός κύκλος εργασιών ή άλλο ενδεδειγμένο μέτρο βάσει δραστηριοτήτων, όπως το κόστος που βαρύνει το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή αναθέτουσα αρχή όσον αφορά τις υπηρεσίες, τα αγαθά και τα έργα κατά την τριετία που προηγείται της ανάθεσης της σύμβασης. Αν, λόγω της ημερομηνίας κατά την οποία δημιουργήθηκε ή άρχισε τις δραστηριότητές του το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο ή αναθέτουσα αρχή ή λόγω αναδιοργάνωσης των δραστηριοτήτων του, ο κύκλος εργασιών ή άλλο μέτρο βάσει δραστηριοτήτων, όπως το κόστος, δεν διατίθεται για την τελευταία τριετία ή δεν είναι πλέον κατάλληλο, αρκεί να αποδειχθεί ότι η μέτρηση της δραστηριότητας είναι αξιόπιστη, ιδίως μέσω προβολών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. 6. Πάσης φύσεως συμβάσεις ή συμφωνίες (π.χ. προγραμματικές, συνεργασίας), οι οποίες ενδέχεται να συνάπτονται δυνάμει ειδικών διατάξεων και ιδίως: α) (...), δ) των άρθρων 99 και 100 του ν. 3852/2010, μπορεί να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, υπό τους όρους των άρθρων 3 έως 17 και ιδίως του παρόντος άρθρου».

11. Από την αυτοτελή αλλά και την συνδυαστική ερμηνεία των προπαρατεθεισών διατάξεων ενόψει και των διαλαμβανόμενων στην προπαρατεθείσα αιτιολογική έκθεση αυτών συνάγονται τα ακόλουθα: Εκτιμώντας ότι η εύρυθμη λειτουργία των τεχνικών υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. α' βαθμού αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την απορρόφηση πληθώρας διαθέσιμων κονδυλίων για την υλοποίηση προγραμμάτων και λοιπών επενδυτικών εργαλείων τοπικής ανάπτυξης και λαμβάνοντας υπόψη την περιορισμένη δυνατότητά τους για την πραγματοποίηση προσλήψεων για την αντιμετώπιση τόσο της εν γένει της υποστελέχωσης τους όσο της έλλειψης εξειδικευμένων στελεχών, ο νομοθέτης διεύρυνε από το έτος 2020 και εντεύθεν, με τις ανωτέρω διατάξεις αρχικά του ν. 4674/2020 και μεταγενέστερα του ν. 4782/2021, τη δυνατότητα αυτών να αναθέτουν την υποστήριξη των τεχνικών τους υπηρεσιών μέσω προγραμματικής

σύμβασης, σε φορείς -αναθέτουσες αρχές- που προσδιορίζονται στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010. Σε αυτούς σαφώς περιλαμβάνονται και φορείς διαδημοτικής συνεργασίας όπως τα Δίκτυα Δήμων του άρθρου 101 του ν. 3852/2010, τα οποία διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 267 παρ. 1 σε συνδυασμό με τα άρθρα 257 παρ. 2 και 258 παρ. 1 του Κ.Δ.Κ., ήτοι από τις διατάξεις που ισχύουν για τις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για τη νόμιμη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ Δήμων και Δικτύων Δήμων με το εν λόγω αντικείμενο είναι οι εξής: i) Τεκμηρίωση της αναγκαιότητας παροχής της τεχνικής υποστήριξης και της καταλληλότητας αυτής ώστε το μεν να εξασφαλισθεί στην Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου η απαιτούμενη επιχειρησιακή ικανότητα, το δε να διασφαλισθεί η τήρηση εκ μέρους του ενδιαφερόμενου Δήμου η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της οικονομικότητας. ii) Η παράθεση και η εξειδίκευση όλων των ελάχιστα αναγκαίων τυπικών στοιχείων που πρέπει να διαλαμβάνει κάθε προγραμματική σύμβαση κατά την παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010. Τούτο προς διασφάλιση: α) ότι τα συμβαλλόμενα μέρη συμπράττουν κατά τρόπο ισόρροπο και αλληλοσυμπληρούμενο για την υλοποίηση της τεχνικής υποστήριξης στο πλαίσιο του κοινού εξυπηρετούμενου δημόσιου σκοπού της προώθησης της τοπικής ανάπτυξης, αποφεύγοντας την καταχρηστική χρήση της ευχέρειας σύναψης προγραμματικής σύμβασης αντί σύμβασης παροχής υπηρεσιών εξ επαχθούς αιτίας κατόπιν τήρησης των προβλεπόμενων διαγωνιστικών διαδικασιών, β) της αποτελεσματικής και σύμφωνης με τον επιδιωκόμενο σκοπό εκτέλεσης της σύμβασης. Ειδικότερα, πρέπει να προσδιορίζονται επαρκώς τουλάχιστον το αντικείμενο της σύμβασης, ο αναλυτικός προϋπολογισμός των επιμέρους κατηγοριών υπηρεσιών, και, αν αυτός είναι αδύνατο να αναλυθεί εκ των προτέρων, η προεκτιμώμενη συνολική δαπάνη της σύμβασης, η χρηματοδότησή της, το αναλυτικό χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των επιμέρους δράσεων που απαρτίζουν το συμβατικό αντικείμενο, εφόσον είναι εφικτός εκ των προτέρων ο αναλυτικός χρονικός προγραμματισμός τους, οι αμοιβαίες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις των συμβαλλομένων μερών, το όργανο παρακολούθησης της εκτέλεσης της προγραμματικής σύμβασης και οι ρήτρες σε

βάρος του συμβαλλόμενου που παραβαίνει του όρους της. Τέλος, εάν ο Δήμος μετέχει στο Δίκτυο Δήμων με το οποίο συμβάλλεται προγραμματικά, για τη νομιμότητα της συναπτόμενης μεταξύ αυτών προγραμματικής σύμβασης πρέπει να πληρούνται και οι απαιτήσεις της παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016, η οποία διέπει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες δημόσια αναθέτουσα Αρχή συμβάλλεται προγραμματικά με διακριτό αυτής, από νομικής απόψεως, δημόσιο φορέα, επί του οποίου ασκεί έλεγχο από κοινού με άλλες δημόσιες Αρχές. Τούτο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το Δίκτυο δεν περιέρχεται σε πλεονεκτική θέση έναντι των οικονομικών φορέων που δρουν στον ίδιο τομέα και, συνεπώς, νομίμως εξαιρείται η προγραμματική σύμβαση από τις προβλεπόμενες στον ν. 4412/2016 ανταγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης. Ειδικότερα, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη (βλ. ανωτέρω σκέψη 10), και με όσα έχουν συναχθεί ερμηνευτικά από τα δικαιοδοτικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να υπάρξει απαλλαγή του συμβαλλόμενου Δήμου από την υποχρέωση διενέργειας διαγωνισμού πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι κάτωθι προϋποθέσεις: α) Ο συμβαλλόμενος Δήμος πρέπει να ασκεί επί του αντισυμβαλλόμενου Δικτύου, από κοινού με τις άλλες αναθέτουσες Αρχές που συμμετέχουν σε αυτό, έλεγχο ανάλογο προς εκείνον που ασκεί επί των δικών του υπηρεσιών. Η προϋπόθεση αυτή πληρούται εφόσον ο Δήμος συμμετέχει με τις λοιπές αναθέτουσες Αρχές τόσο στο κεφάλαιο όσο και στα όργανα διοίκησης του Δικτύου, δυνάμενος να ασκήσει από κοινού με αυτές αποφασιστική επιρροή στους στρατηγικούς στόχους και στις σημαντικές αποφάσεις των οργάνων του, οι οποίες δεν πρέπει να αντιστρατεύονται στα συμφέροντά τους, β) Ποσοστό πάνω από το 80% των δραστηριοτήτων του Δικτύου πρέπει να διεξάγεται κατά την εκτέλεση καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από τις αναθέτουσες Αρχές που το ελέγχουν, για τον προσδιορισμό του οποίου λαμβάνεται υπόψη, κατά την παρ. 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016, ο μέσος κύκλος εργασιών ή άλλο ενδεδειγμένο μέτρο βάσει των δραστηριοτήτων του Δικτύου. γ) Δεν πρέπει να συμμετέχουν άμεσα στο Δίκτυο ιδιωτικά κεφάλαια, εξαιρουμένων των ιδιωτικών κεφαλαίων που μετέχουν χωρίς αποφασιστική αρμοδιότητα, ήτοι χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος αρνησικυρίας (πρβλ. κυρίως προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Manuel Campos

Sánchez-Bordona της 2ας Απριλίου 2020 στην Υπόθεση Asmel, EU:C:2020:254, τις αποφάσεις ΔΕΚ της 13^{ης} Νοεμβρίου 2016, C-533/2015, Undis Servizi Srl, EU:C:2016:935, ΔΕΚ της 29^{ης} Νοεμβρίου 2012, C-182/11 και C 183/11, Econord SpA, EU:C:2012:785, ΔΕΚ της 18^{ης} Νοεμβρίου 1999, C-107/98, Teckal, EU:C:1999:562, ΔΕΚ της 19^{ης} Απριλίου 2007, C-295/05, Asemfo EU:C:2007:227, ΔΕΚ της 11^{ης} Μαΐου 2006, C-340/04, Carbotermo Spa, EU:C:2006:308, και την στις αποφάσεις αυτές παρατιθέμενη νομολογία). Εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ανωτέρω προϋποθέσεις η σύναψη της προγραμματικής σύμβασης μεταξύ Δήμου και Δικτύου Δήμων συνιστά νόμιμη συνεργασία μεταξύ δημόσιων φορέων προς επίτευξη κοινού αναπτυξιακού σκοπού, εξαιρούμενη των ανταγωνιστικών διαδικασιών ανάθεσης διότι δεν θίγει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ήτοι, δεν προκαλεί στρέβλωση του ανταγωνισμού έναντι των ιδιωτικών οικονομικών φορέων.

12. Από την προσβαλλόμενη Πράξη και από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτουν, τα διαλαμβανόμενα στις επόμενες σκέψεις 13 έως 15 πραγματικά περιστατικά:

13. Με το από έγγραφό του, ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του ... υπέβαλε στον Δήμαρχο αίτημα να διευρευνηθούν οι δυνατότητες ενίσχυσής της ώστε να επιτευχθεί η αναγκαία τεχνική της επάρκεια για την υλοποίηση του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου για τα έτη 2021, 2022 και 2023, επικαλούμενος σωρευόμενες απαιτήσεις υλοποίησης ενταγμένων έργων και μελετών για τις οποίες δεν επαρκεί αριθμητικά το υπηρετούν στη Διεύθυνση εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό. Ο Δήμαρχος απευθύνθηκε σχετικώς, με το έγγραφό του, στο Τμήμα Τεχνικής Υποστήριξης Νησιωτικών Δήμων της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.), το οποίο έχει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 52 του ν. 3979/2011 και του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας, την αρμοδιότητα της τεχνικής υποστήριξης, μεταξύ άλλων, και του ως νησιωτικού Δήμου αυτής. Με τα και έγγραφα του Προϊσταμένου του ανωτέρω Τμήματος. αναγνωρίστηκε μεν η υποχρέωση του Τμήματος να παράσχει

τεχνική υποστήριξη σε δήμο της δικαιοδοσίας του που το ζητεί, με την επιφύλαξη όμως του εφικτού. Ως εκ τούτου, ενόψει του πλήθους των εκκρεμών υποθέσεων που χειριζόταν κατά τον χρόνο εκείνο, γνωστοποίησε στον ότι συναινεί να προβεί ο ίδιος στη στελέχωση της Τεχνικής του Υπηρεσίας με έκτακτο ειδικευμένο προσωπικό, μέσω σύναψης προγραμματικής σύμβασης του άρθρου 44 του ν. 4412/2016, σε συνδυασμό με το άρθρο 100 του ν. 3852/2010. Ο Δήμαρχος απευθύνθηκε, με το έγγραφό του στο, του οποίου ο ... είναι μέλος, αιτούμενος να προσδιοριστεί η επάρκεια των στελεχών της Τεχνικής Υπηρεσίας του ΔΙΚΤΥΟΥ και η επάρκεια του τεχνικού εξοπλισμού και λογισμικού που θα χρειαστεί για την υλοποίηση της τεχνικής υποστήριξης του ..., να συνταχθεί δε ταυτόχρονα και σχέδιο προγραμματικής σύμβασης, στο οποίο θα αποτυπώνονται οι όροι της δυνητικής συνεργασίας τους. Με το έγγραφό του, το ΔΙΚΤΥΟ ενημέρωσε τον ότι διαθέτει οργανωμένη Τεχνική Υπηρεσία καθώς και τεχνική και επιχειρησιακή ικανότητα για τη υποστήριξή του κατά την εκτέλεση των τεχνικών προγραμμάτων της προαναφερθείσας τριετίας, με εξειδικευμένο προσωπικό έξι απασχολούμενων. Περαιτέρω, προέβη σε αναλυτικό υπολογισμό του συνολικού προϋπολογισμού της σκοπούμενης προγραμματικής σύμβασης, ο οποίος ανέρχεται στο ποσό των 305.280,00 ευρώ πλέον 73.267,20 ευρώ Φ.Π.Α. (24%), και συνέταξε σχέδιο αυτής. Η σύναψη της προγραμματικής σύμβασης και οι όροι αυτής εγκρίθηκαν με την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του ΔΙΚΤΥΟΥ και με την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής (Ο.Ε.) του, οι οποίες διορθώθηκαν ως προς εμφιλωρήσασες παραδρομές και τροποποιήθηκαν με διαγραφή της αρχικώς προβλεφθείσας δυνατότητας παράτασης της ισχύος της προγραμματικής σύμβασης με τις μεταγενέστερες και όμοιες αποφάσεις, αντίστοιχα των συμβαλλομένων μερών. Σύμφωνα με το άρθρο δεύτερο της σύμβασης ο .. δια της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών θα λειτουργήσει ως Προϊσταμένη Αρχή και ως Διευθύνουσα Υπηρεσία για την υλοποίηση όσων προβλέπονται στο εγκεκριμένο τεχνικό πρόγραμμά του και το ΔΙΚΤΥΟ θα λειτουργήσει ως φορέας διάθεσης έκτακτου

επιστημονικού προσωπικού για τον σκοπό αυτό. Περαιτέρω, στο άρθρο τρίτο της σύμβασης και στο Παράρτημα Ι αυτής προβλέφθηκε ότι θα διατεθούν έξι (6) απασχολούμενοι, εκ των οποίων ο πρώτος θα είναι Υπεύθυνος Έργου, ο δεύτερος Αρχιτέκτων Μηχανικός, ο τρίτος Τοπογράφος Μηχανικός, ο τέταρτος και ο πέμπτος κλάδου Διοικητικού και ο έκτος Μηχανικός. Αυτοί θα παρέχουν τεχνική υποστήριξη σύμφωνα με τις ειδικότητές τους, κυρίως ως ακολούθως: i) Θα συντάσσουν μελέτες έργων, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών καθώς και τεύχη δημοπράτησης μελετών του, τα οποία θα θεωρούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες. ii) Θα συντάσσουν Διακηρύξεις ή/και τεύχη δημοπράτησης διαγωνισμών ανάθεσης έργων τα οποία θα θεωρούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες. iii) Θα παρακολουθούν και θα ελέγχουν τα δημοπρατούμενα έργα, τις μελέτες και τις τεχνικές και λοιπές συναφείς επιστημονικές υπηρεσίες. iv) Θα δύνανται, εφόσον αυτό ζητηθεί εγγράφως από τον Δήμο, να συντάσσουν μελέτες παροχής υπηρεσιών και τεύχη προμηθειών για την εκτέλεση των οποίων απαιτούνται τεχνικές γνώσεις ή τεχνική εμπειρία, καθώς επίσης και θα συμμετάσχουν στα όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης σχετικών συμβάσεων και στις οικείες Επιτροπές Παρακολούθησης και Παραλαβής. v) Θα υποστηρίζουν διοικητικά τις δημοπρατήσεις, τις επαναλήψεις διαγωνισμών, τη σύνταξη των συμβάσεων, τον έλεγχο των δικαιολογητικών πληρωμής, μεριμνώντας παραλλήλως τόσο για την τήρηση σχετικών αρχείων (αρχείο, μελετών, έργων, κοστολογικά αρχεία, αρχεία σχεδίων, αποφάσεων Δημοτικού Συμβουλίου, νομοθεσίας και νομολογίας) όσο και για τη συλλογή χρησίμων δεδομένων. Πέραν τούτων, το ΔΙΚΤΥΟ αναλαμβάνει να οργανώσει και την υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης σε διαδικαστικό επίπεδο, να ορίσει έναν εκπρόσωπό της με τον αναπληρωτή του στην τριμελή Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης και να παρέχει, όποτε του ζητηθεί, αναλυτική ενημέρωση σε όλες τις φάσεις υλοποίησης της σύμβασης στα συμβαλλόμενα μέλη και στους εμπλεκόμενους φορείς. Από πλευράς του, ο αναλαμβάνει κυρίως: i) Θα σχεδιάζει και θα προγραμματίζει την υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης και θα αναθέτει καθήκοντα στο επιστημονικό προσωπικό που θα διαθέσει το ΔΙΚΤΥΟ. ii) Θα παρέχει όλα τα διαθέσιμα στοιχεία και μέσα

(χώρους, γραφεία, εξοπλισμό) προς διευκόλυνση αυτού, iii) Θα διεκπεραιώνει τις αναγκαίες οργανωτικές και διοικητικές ενέργειες που αφορούν στην υλοποίηση της σύμβασης. iv) Θα παρακολουθεί την πορεία εξέλιξης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης. v) Θα ανταποκρίνεται εγκαίρως στις οικονομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση. vi) Θα ορίσει δύο εκπροσώπους του με τους αναπληρωτές τους στην τριμελή κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης. vii) Θα μεριμνά για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του έργου. Η διάρκεια της σύμβασης, ορίζεται στο άρθρο πέμπτο του σχεδίου της σύμβασης σε τριάντα δύο (32) μήνες από την υπογραφή της. Τέλος, ως προς τη χρηματοδότησή της προβλέπεται ότι ο θα εισφέρει από ίδιους πόρους το ποσό των τριακοσίων εβδομήντα έξι χιλιάδων ευρώ (376.000 €) συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., από πιστώσεις του Κ.Α.Ε. με τίτλο «Διοικητική και Τεχνική υποστήριξη της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του Δήμου» κατανεμόμενο, σύμφωνα με την από 12.7.2021 απόφαση έγκρισης ανάληψης πολυετούς υποχρέωσης του Δημάρχου, στο ποσό των 66.000,00 ευρώ για το έτος 2021, στο ποσό των 160.000,00 ευρώ για το έτος 2022 και στο ποσό των 150.000,00 ευρώ για το έτος 2023. Όσον αφορά στο ΔΙΚΤΥΟ θα συνεισφέρει το υπολειπόμενο για τη συμπλήρωση του προϋπολογισμού ποσό των χιλίων πεντακοσίων σαράντα επτά ευρώ και είκοσι λεπτών (1.547,20 €). Συναφώς σημειώνεται ότι ο προσδιορισμός του κόστους ο οποίος έγινε κατά προσέγγιση, κατόπιν συσχέτισης του αριθμού των στελεχών με την προεκτιμώμενη απασχόληση ανά κατηγορία εργασίας και ειδικότητα κάθε στελέχους, θα αναλυθεί απολογιστικά βάσει των παραδοτέων.

14. Ως προς την προβαλλόμενη υποστελέχωση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του, με το έγγραφο της Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών αυτού βεβαιώνεται ότι στα έξι (6) Τμήματα που τη συγκροτούν, σύμφωνα με τον Οργανισμό της Εσωτερικής Υπηρεσίας του (ΦΕΚ Β' 2013/14.8.2013, και, κατόπιν τροποποίησής του ΦΕΚ Β' 691/1.3.2019), ήτοι στα Τμήματα Πολεοδομίας, Τεχνικών Έργων, Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων & Συγκοινωνιών, Ύδρευσης – Αποχέτευσης, Καθαριότητας & Πρασίνου, Περιβάλλοντος & Πολιτικής Προστασίας, υπηρετούν

συνολικά τρεις (3) υπάλληλοι, εκ των οποίων δύο (2) υπάλληλοι ειδικότητας ΠΕ Πολιτικών Μηχανικών και ένας (1) ειδικότητας ΠΕ Μηχανολόγων Μηχανικών. Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται ότι συνολικά εννέα (9) οργανικές θέσεις της εν λόγω Διεύθυνσης παραμένουν κενές ενώ υπηρετούν άλλα εικοσιένα (21) άτομα εργατοτεχνικό προσωπικό. Περαιτέρω, από επιγενόμενες (από 24 και 30.08.2021) διευκρινήσεις επί του ανωτέρω εγγράφου προκύπτει ότι α) Οι ανωτέρω εννέα (9) κενές οργανικές θέσεις αφορούν τους εξής κλάδους και ειδικότητες: ΠΕ Τοπογράφων, ΠΕ Χημικών Μηχανικών, ΤΕ Τεχνολόγων ή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, ΔΕ Σχεδιαστών, ΔΕ Ηλεκτρολόγων, ΔΕ Χειριστών Μηχανημάτων Έργου, ΔΕ Εργατών Αποχέτευσης, ΥΕ Εργατών Νεκροταφείου και ΥΕ Εργατών Καθαριότητας, β) ότι για την κάλυψη των θέσεων αυτών έχει υποβληθεί από τον σειρά αιτημάτων, το μεν με τα έγγραφα, το δε ηλεκτρονικά στις και στις μέσω της πλατφόρμας arografi.gov.gr. τα οποία δεν έχουν ικανοποιηθεί, και γ) ότι στην ίδια Διεύθυνση υπηρετεί με συμβάσεις ορισμένου χρόνου εργατοτεχνικό προσωπικό είκοσι (20) απασχολούμενων, μη εχόντων τις αναζητούμενες μέσω της προγραμματικής σύμβασης αναγκαίες εξειδικευμένες γνώσεις τεχνικής υποστήριξης καθώς πρόκειται για εργάτες καθαριότητας, οδηγούς, ηλεκτρολόγους, χειριστές μηχανημάτων έργου, οδηγούς και εργάτες ύδρευσης – αποχέτευσης.

15. Ως προς την ίδρυση, τη λειτουργία, τη στελέχωση και τη δυνατότητα του αντισυμβαλλόμενου ΔΙΚΤΥΟΥ να διαθέσει το προσωπικό που απαιτεί η υλοποίηση της προγραμματιζόμενης τεχνικής υποστήριξης του, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Η αστική, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εταιρεία με την προδιαληφθείσα επωνυμία «.....»» και έδρα τον, αποτελεί δίκτυο δήμων του άρθρου 101 του ν. 3852/2010. Έχει συσταθεί, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, με το από καταστατικό, μεταξύ οκτώ Δήμων (.....), μίας Αναπτυξιακής Εταιρείας Ο.Τ.Α. (.....) και δέκα (10) κοινωνικών

φορέων (.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....). Η διάρκειά της έχει οριστεί σε είκοσι έτη.
Το ισχύον κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο τροποποιημένο –
κωδικοποιημένο στις Καταστατικό της, προβλέπει στο άρθρο 6 αυτού
ότι το κεφάλαιο της εταιρείας απαρτίζεται από τριακόσια τριάντα έξι (336)
εταιρικά μερίδια, εκ των οποίων πενήντα (50) μερίδια έχει καθένας από τους
....., είκοσι πέντε (25) μερίδια
έχει καθένας από τους Δήμους
....., πενήντα (50) μερίδια έχει η και από ένα
(1) εταιρικό μερίδιο έχει καθένας από τους δέκα (10) συμμετέχοντες κοινωνικούς
φορείς. Περαιτέρω, στο άρθρο 10 του καταστατικού προβλέπεται ότι το όργανο
που διοικεί την εταιρεία, ελέγχει τη διαχείριση της περιουσίας της και αποφασίζει
επί παντός θέματος προς εκπλήρωση του σκοπού της είναι το Διοικητικό
Συμβούλιο (Δ.Σ.) αυτής, το οποίο ορίζεται με αποφάσεις των εταίρων ως εξής:
ένα μέλος ύστερα από πρόταση του εκπροσώπου των εταιρικών μεριδίων
εκάστου Δήμου, ήτοι 8 μέλη από τους 8 Δήμους – εταίρους και ένα μέλος ύστερα
από πρόταση του εκπροσώπου των εταιρικών μεριδίων της
..... Σε σχέση με τους σκοπούς και τα αντικείμενα
δραστηριότητας της εταιρείας στο άρθρο 4 του καταστατικού της ορίζονται
κυρίως τα ακόλουθα: Ο σκοπός της είναι κοινωφελής και αναπτυξιακός και όχι
κερδοσκοπικός/εμπορικός. Η εταιρεία επικεντρώνει τη δραστηριότητά της στην
περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας Νήσων συνεργάζεται με τους
Ο.Τ.Α., με άλλους αναπτυξιακούς οργανισμούς, με περιβαλλοντικούς,
κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς, με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς,

προκειμένου να παράσχει στους Ο.Τ.Α. την αιτούμενη επιστημονική και τεχνική υποστήριξη για την ωρίμανση έργων υποδομής και την υλοποίηση πολιτικών κοινωνικής συνοχής, ψηφιακής σύγκλισης και αειφόρου ανάπτυξης. Για την εξυπηρέτηση του σκοπού της η εταιρεία: 1) Αποτελεί μία ομάδα τοπικής δράσης για την προετοιμασία, την κατάρτιση της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής και τη υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων και κοινοτικών χρηματοδοτήσεων, συμπεριλαμβανομένου και του τοπικού προγράμματος CLLD 2014-2020 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Αποτελεί κεντρική πύλη για τους δυνητικούς δικαιούχους στα νησιά της Αττικής και παρέχει τη δυνατότητα ολοκληρωμένης και απλοποιημένης επιτόπου ενημέρωσης και διαχείρισης των δυνατοτήτων ευρωπαϊκών και κοινοτικών χρηματοδοτήσεων μέσω και του Μέτρου 19 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης του Εθνικού Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης περιόδου 2014 – 2020 και της Προτεραιότητας 4 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας 2014 - 2020. 2) Αξιοποιεί τις δυνατότητες το νέου θεσμικού πλαισίου του ν. 4674/2020 για την ανάθεση σε αυτή της υποστήριξης των Τεχνικών Υπηρεσιών και των Υπηρεσιών Δόμησης των Ο.Τ.Α. με τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων. Για την εκπλήρωση των ανωτέρω σκοπών της η εταιρεία μπορεί να προβεί σε διεύρυνση της εταιρικής σύνθεσης με τη συμμετοχή νέων εταίρων όπως τα Επιμελητήρια, η Περιφέρεια Αττικής και άλλοι φορείς της Π.Ε. Νήσων Σε κάθε περίπτωση, η συντριπτική πλειοψηφία των μετοχών θα ανήκει στους Δήμους. 3) Η εταιρεία λειτουργεί ως «Ένωση Δήμων Π.Ε. Νήσων», η οποία θα τεκμηριώνει και θα προωθεί σε κάθε εθνικό και ευρωπαϊκό θεσμό κοινά θέματα των Δήμων σε όλους τους τομείς. 4) Συμμετέχει στον σχεδιασμό για το νέο πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2021 - 2027, με τον σχεδιασμό ενός Ολοκληρωμένου Προγράμματος Νησιωτικής Ανάπτυξης (.....) και τη διαχείρισή του από αυτή ως ενδιάμεσου φορέα. Κύριοι πόροι της εταιρείας, σύμφωνα με το άρθρο 6 του καταστατικού της και τις εκθέσεις διαχείρισης που συνοδεύουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της, είναι τα έσοδα από τη διαχείριση, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή αναπτυξιακών προγραμμάτων προς όφελος των μελών της και από την παροχή στα μέλη της συμβουλευτικών και τεχνικών

υπηρεσιών. Για την επίτευξη της τελευταίας, το Δ.Σ. της εταιρείας συνέστησε με την απόφασή του Τμήμα Τεχνικής Υπηρεσίας με σκοπό τη υποστήριξη του προγραμματισμού και της ωρίμανσης έργων των Δήμων μετόχων της, της υποβολής προτάσεων χρηματοδότησης αυτών από συγχρηματοδοτούμενα και μη προγράμματα και της υλοποίησης ήδη ενταγμένων σε προγράμματα έργων τους. Στο εν λόγω Τμήμα υπηρετεί προσωπικό δέκα (10) ατόμων με ετήσιες ανανεούμενες συμβάσεις, υφίσταται δε πρόβλεψη ενίσχυσής της με επιπλέον συνεργάτες αναλόγως των αναγκών. Για την υλοποίηση της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, προβλέπει τη διάθεση από το ΔΙΚΤΥΟ προσωπικού έξι (6) απασχολούμενων, το τελευταίο θα διαθέσει τέσσερα (4) από τα δέκα (10) στελέχη του που διαθέτουν τις καθοριζόμενες από την ως άνω σύμβαση ειδικότητες (βλ. σχετικά την βεβαίωση του Διαχειριστή του ΔΙΚΤΥΟΥ) και θα εξασφαλίσει με έκτακτο προσωπικό συνεργατών που θα προσλάβει, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 121 του ν. 4674/2020, τους λοιπούς δύο απασχολούμενους ένα Αρχιτέκτονα Μηχανικό και ένα Διοικητικό.

16. Με την προσφυγή, την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση και τα προς ανάπτυξη αυτών κατατεθέντα υπομνήματα προβάλλονται τα ακόλουθα: i) Η κρινόμενη προγραμματική σύμβαση συνάπτεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 100 του ν. 3852/2010, 44 και 12 παρ. 4 του ν. 4412/2016, καθώς με αυτή επιδιώκεται η βελτίωση και η επιτάχυνση του έργου της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του με τη συνδρομή του ΔΙΚΤΥΟΥ, η θεσμική αποστολή του οποίου συνίσταται ακριβώς στην παροχή, μέσω συνεργασίας, τεχνικής υποστήριξης στους Ο.Τ.Α. που είναι μέλη του, όταν οι Τεχνικές τους Υπηρεσίες, είτε λόγω υποστελέχωσης, είτε λόγω έλλειψης τεχνογνωσίας, αδυνατούν να εκτελέσουν τα απαραίτητα έργα τοπικής ανάπτυξης και να απορροφήσουν αναπτυξιακά κονδύλια. Έχουν αποδειχθεί δε με τα προσκομισθέντα στοιχεία η υποστελέχωση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών, του οι ενέργειες στις οποίες έχει ήδη προβεί ο εν λόγω Δήμος προκειμένου να πληρωθούν οι κενές οργανικές θέσεις αυτής, η ομολογημένη από το ίδιο το Τμήμα Τεχνικής Υποστήριξης Νησιωτικών Δήμων της Διεύθυνσης Τεχνικών

Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.)
 αδυναμία του να παράσχει την αιτηθείσα υποστήριξη, η διαθεσιμότητα και τα προσόντα των στελεχών που θα εισφέρει το ΔΙΚΤΥΟ, τα οποία δικαιολογούν και το κόστος για την υλοποίηση της σύμβασης. ii) Ορθώς η προγραμματική σύμβαση αναφέρεται αναλυτικά στο Τεχνικό Πρόγραμμα έτους 2021 και όχι και σε αυτό των δύο επόμενων ετών διάρκειας της σύμβασης, εφόσον κατά το άρθρο 208 του ν. 3463/2006 το Τεχνικό Πρόγραμμα καταρτίζεται κατ' έτος και δεν παρέχεται από το νόμο η δυνατότητα να έχει μεγαλύτερη διάρκεια. Άλλωστε, στο Παράρτημα Ι της σύμβασης αναφέρονται τα έργα, οι μελέτες και οι υπηρεσίες στις οποίες αφορά η υποστήριξη του ΔΙΚΤΥΟΥ και σε τι ακριβώς συνίσταται η συνδρομή των στελεχών αυτού, το δε Τεχνικό Πρόγραμμα του λόγω της διάρκειας των έργων και των υφιστάμενων εκκρεμοτήτων θα είναι εν πολλοίς όμοιο και κατά τα δύο επόμενα έτη. iii) Το ΔΙΚΤΥΟ δεν έχει κερδοσκοπικό εμπορικό σκοπό και δεν προσφέρει τις υπηρεσίες του στη ελεύθερη αγορά. Το 100% των δραστηριοτήτων του απευθύνεται στις αναθέτουσες Αρχές που το έχουν συστήσει, όπως προκύπτει και από τα οικονομικά του στοιχεία που αποτυπώνονται στις προσκομιζόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της τριετίας 2017, 2018 και 2019. Συνακόλουθα, η σύμβαση δεν συνάπτεται κατ' επίφαση και καταχρηστικά αντί σύμβασης παροχής υπηρεσιών, όλοι δε οι οικονομικοί πόροι που θα διαθέσει ο θα χρησιμοποιηθούν για την καταβολή αμοιβών του διατιθέμενου προσωπικού και για λοιπά λειτουργικά έξοδα, χωρίς το ΔΙΚΤΥΟ να αποκομίζει οποιοδήποτε κέρδος. Πέραν τούτων, λανθασμένα κι αυθαίρετα θεώρησε η Επίτροπος ότι η παρ. 4 του άρθρου 12 του ν 4412/2016 έχει την έννοια ότι το αντικείμενο της σύμβασης θα έπρεπε να υπολείπεται του 20% του μέσου όρου παροχής υπηρεσιών της τελευταίας τριετίας.

17. Υπό τις συνθήκες αυτές και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά ανωτέρω στη σκέψη 11, το Δικαστήριο κρίνει ότι η εξεταζόμενη προγραμματική σύμβαση παροχής τεχνικής υποστήριξης έναντι αντιπαροχής - αμοιβής που δεν υπερβαίνει τα έξοδα που συνεπάγεται η εκτέλεση της παροχής, εμπίπτει στο πλαίσιο των θεσμικών σκοπών και δραστηριοτήτων δημοσίου συμφέροντος αμοιότερων των

αντισυμβαλλομένων, καθιστώντας δυνατή την αποτελεσματικότερη λειτουργία της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του και τη διασφάλιση της εκπλήρωσης της αναπτυξιακής της αποστολής. Περαιτέρω, το αντικείμενο αυτής, ως ανταποκρινόμενο τόσο στο εγκριθέν από τον Δήμο, κατά το άρθρο 208 του Κ.Δ.Κ., ετήσιο Τεχνικό Πρόγραμμα αυτού για το έτος 2021 όσο και στα βασικά μεγέθη των σκοπούμενων για τα επόμενα δύο έτη εργασιών που αποτελούν εν πολλοίς, τη συνέχιση του Τεχνικού Προγράμματος του έτους 2021 στο πλαίσιο και του ευρύτερου επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου κατά το άρθρο 206 του Κ.Δ.Κ., είναι επαρκώς προσδιορισμένο και ο περί αοριστίας του προβαλλόμενος με την προσβαλλομένη λόγος είναι απορριπτός. Εφόσον δε στη σύμβαση περιλαμβάνονται όλα τα αναγκαία τυπικά στοιχεία, η σύναψή της είναι σύμφωνη με τα άρθρα 100 και 44 του ν. 4412/2016, όπως αυτά διαμορφώθηκαν με τις προδιαληφθείσες πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις με σκοπό να συμβάλλουν στη διασφάλιση της τεχνικής και της συνυφασμένης με αυτή διαχειριστικής επάρκειας των Δήμων, που απαιτούνται για τη μέγιστη απορρόφηση των διαθέσιμων αναπτυξιακών κονδυλίων. Περαιτέρω, η σύναψη της σύμβασης είναι νόμιμη και υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης, ως μη αντιτιθέμενη στην αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού, εφόσον το μετέχον ΔΙΚΤΥΟ δεν μπορεί, λαμβανομένων υπόψη των θεσμικών και καταστατικών του σκοπών, να θεωρηθεί ως οικονομικός φορέας, ήτοι φορέας που προσφέρει υπηρεσίες στην ελεύθερη αγορά, δυνάμενος να περιέλθει σε προνομιακή θέση έναντι των ανταγωνιστών του. Αντιθέτως, διέπεται από νομοθετικές και καταστατικές ρυθμίσεις που καθιερώνουν: α) τη συνεργασία του με τα μέλη του με αποκλειστικό σκοπό την αποτελεσματικότερη άσκηση των γενικού συμφέροντος δραστηριοτήτων τους που εμπίπτουν στον κύκλο των αρμοδιοτήτων τους, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τις δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις του ΔΙΚΤΥΟΥ στο πλαίσιο των προγραμμάτων που υλοποίησε αποκλειστικά, ήτοι πέραν του 80% των δραστηριοτήτων του, προς όφελος των μελών του κατά τις χρήσεις 2017, 2018 και 2019, οι οποίες περιλαμβάνονται στις υποβληθείσες από το Δ.Σ. αυτού Εκθέσεις Διαχείρισής του προς την ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση των Εταίρων ενόψει έγκρισης των οικείων χρηματοοικονομικών του

καταστάσεων και β) τον έλεγχο του από τους μετέχοντες σε αυτό Δήμους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο, στους οποίους, όπως προαναφέρθηκε, ανήκει το σύνολο σχεδόν των εταιρικών του μεριδίων και των μελών του διοικητικού του συμβουλίου. Κατά συνέπεια, και σε αντίθεση με όσα έγιναν δεκτά με την προσβαλλομένη, όπου εφαρμόστηκαν εσφαλμένα οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016, οι οποίες δεν ετύγχαναν εφαρμογής διότι διέπουν τις περιπτώσεις οριζόντιας συνεργασίας δημόσιων φορέων, στις οποίες κανένας από τους εμπλεκόμενους φορείς δεν ασκεί έλεγχο επί των λοιπών συμβαλλομένων, η ελεγχόμενη σύμβαση πληροί το σύνολο των κριτηρίων που θέτει η αναλυθείσα ανωτέρω παρ. 3 του εν λόγω άρθρου 12 και νομίμως συνάπτεται χωρίς διαγωνισμό ως προγραμματική, εξερχόμενη του πεδίου εφαρμογής των ρυθμίσεων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν τις διαδικασίες ανάθεσης.

18. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη προσφυγή και η υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση, να ανακληθεί η Πράξη της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία αυτού και να επιτραπεί η υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου της προγραμματικής σύμβασης όπως αυτό τροποποιήθηκε με τις και αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλομένων μερών.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή ανάκλησης και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση.

Ανακαλεί την Πράξη της Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία

Αποφαίνεται ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου της προγραμματικής σύμβασης μεταξύ του Δήμου και της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με την επωνυμία «.....»» με αντικείμενο τη «Διοικητική και Τεχνική Υποστήριξη της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του Δήμου για την

εκτέλεση του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου για τα έτη 2021- 2022-2023».

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη, στην Αθήνα, στις 25 Οκτωβρίου, στις 4 και στις 9 Νοεμβρίου 2021.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΔΗΜΟΛΙΟΥ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 11 Νοεμβρίου 2021.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**